

Lietuvos žemės vardynas

renkamas Švietimo Ministerijos

Su visokiais klausimais, iškilusiais surašant žemės vardyną, kreiptis ir prirašytus žinių lapus siųsti:
Valstybės Archeologijos Komisija — Lietuvos žemės vardynas, Kaunas, Vytauto Didžiojo Muziejus.

Žemės vardai

Kalniškių

(oficialinis vardas)

Kaimo,

dvaro, vienkiemio, miesto, bažnytkaimio, girininkijos,

(liečiantįjį pavadinimą pabraukti)

Sedos

valsčiaus

Mažeikių

apskrities

Sunaudoti spausdinti ir rankraštiniai šaltiniai bei jų sutrumpinimai

Surašytojo:

Pavardė, vardas

Želvytis Stanislovas

verslas

mokytojas

Gimimo vieta

Paberžtvė, km. valsčius

Varniai

apskritis

Telsiai

Adresas:

Sedos pšt., Ketūnų pradžios mokykla, Ketūnų
kaimas, Mažeikių apskr.

Žinios surašytos 1935 m.

liepos

mėn.

1 Eilės Nr.	2 Vardas rašomąja kalba parašytas		3 Vardas vietos žmonių ištarme	4 Senovinės vardo formos	5 4 skilties šaltinis	6 Žinios surink- tos iš	7 Dalykas	8 Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	9 Dydis	10 Lokalizacija	11 Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	12 Pastabos
	a) tikrintojo	b) surašytojo										
1		Bravarvietė	Bravar' veite			Ž. R.	pieva	lygi, dirpi rel šernė	apie 1 ha	Jonaitienės Anasta- sijos sklype Nr. 13		
2		Bagdoniškė	Bagdo' neške			Ž. R.	kelio pakalnė	aukšto ka- kalva	apie 20 m. ilgio	Sedlos - Pievėnų kelyje 7-me km. nuo Sedlos		
3		Gustiškė	Gos' teške			Ž. R.	dirva	lygi šernė, prie molio	apie 3 ha	Kairio Augustino ir Stepano, upelių, prie Plinksių kelio.		Tuo vardu bevardina tik seriją.
4		Gaudiešiskė	Gaudie' šeske			Ž. R.	pieva ir dirva	šernė vietomis kalvota, vietomis slėpiniai, prie juodšernio	apie 7 ha	Bučio juoso užkyje		
5		Girdeniškė	Gerde' neške			Ž. R.	ariamos dirvos, pie- vos ir miškeliai	šernė kalvota, prie molio ir smėlio	apie 15 ha	Liupšio Petro užkyje, prie Sedlos - Nevėnų kelio		
6		Joniškė	Juo' neške			Ž. R.	ariamos dirvos ir pievos	mažos kalvos, prie molio ir smėlio	apie 3 ha	Prie Sedlos - Nevėnų kelio, Bučio juoso užkyje		
7		Kalniškiai	Kal' neške'			Ž. R.	kaimas	šernės pavir- sius kalvotas, prie molio ir smėlio	apie 2 km. ilgio, 24 ha			Kaimas išsiskirstęs vieniūsekliais
8		Kalniškių karčiama	Kal' neškių kar' čema			Ž. R.	ariamas dirva	kalva, prie smėlio	apie 1/4 ha	Prie Sedlos - Nevėnų kelio, Pagonyčių kaimo užkyje.		Tuo vardu melkas nebevardina.
9		Kruopiškės	Krou' peškes			Ž. R.	dirvos ir pievos	lygi šernė, prie molio, kur be- ker apaugusi krūnų krūnėmis	apie 40 ha	Kalniškių km. į šiaurę už kyje dalyje, prie Sedlos - Pievėnų kelio.		Šabar si plotą valdo penktas tikrininkas: Borkus, Tomas, Butys St., Buta- jonas, Butys ir Blicinas jonas.
10		Kairio triaušynas	Kai' ve triaušin's			Ž. R.	prūdas	užslinkęs ir pricungęs triau- sių, užsėta be- ra vandens	10x8 m.	Prie Sedlos - Nevėnų kelio, Kairio Augustino užkyje.		Per prūdą perėja mažas upokšnis - griu- vis.
11		Kiemvietė	Keim' veite			Ž. R.	ariamas dirva	kalva, prie molio	apie 1/2 ha	Butos Domo užkyje		
12		Liupšio eglynas	Liup' še eglin's			Ž. R.	miškelis	lygi šernė, prie molio, smėlio, va- kairėje dalyje slapias prie kelm- ės - durpynas	apie 4 1/2 ha	Liupšio Petro užkyje, apie 150 m. nuo Kalniškių kaimo.		Auga daugiausiai eglės, apšacioje yra miškininkų, Borkus ir vietomis gailių samanos.
13		Liupšio durpynas	Liup' še durpin's			Ž. R.	durpynas	aplinkini dir- vos, užslinkęs, prūdėles	50x30 m.	Liupšio Pado užkyje		Semiau buvo durpės inamams. Neišskusta.
14		Lošakynas	Luošakin's			Ž. R.	pušynėlis	lygi durpinė šernė, tik kam- suota	apie 20 arų	Puškoriaus kaimo užkyje		
15		Pamiškio kelinkas	Pa' meške Kela' lis			Ž. R.	kelinkas	duobetas, sla- pias ir netai- somas		Čina is Sedlos - Nevėnų kelio link Plinksių dvono Pamiškių.		
16		Patyrelis	Patire' lis			Ž. R.	ariamos dirvos ir pievos	daugiausiai vandens smėlis, pieva samanos ta ir durpė	apie 5 ha	Kairio Petro ir Jonaitie- nės Anastazijos skly- pui, prie Plinksių kaimo.		

1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Eilės Nr.	Vardas rašomąja kalba parašytas		Vardas vietos žmonių ištarme	Senovinės vardo formos	4 skilties šaltinis	Žinios surink- tos iš	Dalykas	Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	Dydis	Lokalizacija	Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	Pastabos
	a) tikrintojo	b) surašytojo										
17		Ronupis	Ruo'nupis			2. k.	upotėnis	be skardžių, neturi išgrau- tos vagos, sekus		Teka Kalniškių km. sienos rytų kraštu		Teka tik suantikai pajūry. Vasara išdžiū- sta.
18		Rūskalnis	Rus' kalnis			2. k.	rūsių vieta	Kalva, apaugusi puscietėmis ir al- kūnais, smėlio žemė	apie 1 ha	Apie 200 m. nuo Ketūnų kaimo, Girdenio kaimo ir Girdėnės juos laukia		Ir dabar yra rūsių bulvėms laisvė.
19		Ragankalnis	Ragan' kalnis			2. k.	anama kalva	kalva, prie molio	apie 1/2 ha	Kaimo Stepono ūkyje		Jau, senovėje toje vietoje buvo purymas ir iškas- tos duobės vietoms gamyti.
20		Stirtupis	Ster'tupis, Ster'nupis			2. k.	upotėnis	be skardžių, neturi išgrau- tos vagos, sekus		Teka per Kalniškių km. vickrų sienos link		Teka tik suantikai pa- lūry. Vasara išdžiūsta. Dabar vadinama Stirtupiu.
21		Sedos-Pievėnų kelias	Unt Pei'vienų ke'ls			2. k.	II rūšies kelias	padalytas ir taisomas		Šima Kalniškių km. sienos pačiu pajūry.		
22		Sedos-Nevanėnų kelias	Ketu'nų ke'ls			2. k.	II rūšies kelias	padalytas ir taisomas		Šima per Kalniškių km. nuo seklos Nevanėnų link		
23		Šilkauskio kelius	Sel'kauske ke'lius			2. k.	mašas kelius	akmenuotas, duobetas ir netaisomas		Šima iš Sedos-Pievėnų kelio Kalniškių km. rytų pajūryje Girdėnės link.		Šio pačio vardu ir vadi- na ir Girdėnės, nes šima pro Šilkauskį.
24		Upelio prūdas	Upa'le prūds			2. k.	prūdas	vietomis apdėtas akmenimis, bet prilinkęs, prūdas ajerų, pūplaukis ir visų	apie 50x20 m.	Antanavicienos k- biotos ūkyje.		Per jį teka mažas upotė- nis - Stirtupis. Seniau prūdas yra buvęs tran- kencius.

15. Vardu kilmēs aiškinimas. (Fakta ir pagrinācinio lapo)

- №.4. Gaudiešiskē. Vārda gavusi no Gaudiešiaus, kuris čia seniau esis gyvenęs.
- №.5. Girdeniškē. Prieš 40 metus toje vietoje gyvenęs Girdenis, nuo ko ir varda gavusi.
- №.6. Joniškē. Prieš 25 metus toje vietoje esis gyvenęs joneuskis, nuo kurio pavardės ir pareinas šios vietos vardas.
- №.7. Kalniškiai. Manoma, kad kaimo vardas pareina nuo kalnų - kalnelių, kurių čia yra nemaža.
- №.9. Krupiškės. Seniau šis sėmės sklypas priklausęs Ketūnų dvarui, kurį ilgyus metus valdė karkotės Krupys. Nuo jo pavardės ir šios vietos vardas kilęs.
- №.11. Kiemvietė. Seniau buvusi apgyventa sodyba - kiemas, nuo ko ir vardas kilęs.
- №.14. Lošakynas. Varda gaves nuo neįvairaus sėmės paviršiaus. Mat, šis miškelis buvęs kermuotas, gailių priemges ir šerų priemges.
- №.16. Patyrelis. Netoli Patyrelis, Plinkšių valstybiniam miške, yra balos, vadinamos Tyreliai. Nuo to ir ši vieta gavo vardą.
- №.17. Ronupis. Šis upokšnis pradžią ima Plinkšių valstybiniam miške. Seniau šiame miške daug labai stori medžiai, vadinami „ronai“, kuriuos lentpiurviai, negalėdami pakelti ant ošių, piove ant iškastų duobių. Manoma, kad nuo „ronų“ ir šio upokšnio vardas pareina.
- №.20. Stirtupis. Upokšnio vardas pareina nuo stironų, kuriuos seniau upokšnio deba eidavusios iš Plinkšių miško į Skuodinės mišką. Dabar ir dabar bent kiek einančios. Seniau jis buvo vadinamas Stironupiu. Tik pastarūsiu laiku pradėjo vadinti Stirtupiu. Ž.K.

3

13 Istorinės žinios

Nr. 7. Kalniškiai. Senas kaimas. Mary metais Kalniškiose ir kituose aplinkiniuose kaimuose esą išmūgė nemaža šmonių. Kaimas baudriaros laikais priklausė Ketūnų dvarui ir baudriarą jį ėjo.

Nr. 8. Kalniškių karčiama. Prieš 60 metų toje vietoje buvusi Ketūnų dvaro karčiama. Vėliau buvusi nuogranta.

Nr. 24. Alpelio prūdas. Senai buvęs valdomas Ketūnų dvaro jėraitis, kurie jį buvo ustatę ir sėvy priverę.

14 Archeologinės žinios

Nr. 3. Gustiškė. Aniant dirvą, išariama buvusių trobesių pamatų likucius.

Nr. 18. Ruskalnis. Sauriniam Ruskalnio gale prieš keltą metų savininkas (Girdvainis), kasdamas bulvėms rūsi, išsiklasė smogaus gricucius.

15 Vardų kilmės aiškinimai

Nr. 1. Bravarvietė. Senai Plinkšių buvusio bravoro valdytojas valdęs tą pievą. Nuo to ir likusi pavadinta Bravarvietė.

Nr. 2. Bagdoniškė. Vardas kildes nuo Bagdono pavardės, kuris seniau prie kelio gyveno.

Nr. 3. Gustiškė. Prieš 50 metų toje vietoje gyveno Gustys, buvusiam Paclovarninkų km. Pastum Plinkšių dvaras jį iškėlė ketur gyventi. Nuo to ši vieta ir liko pavadinta Gustiškė. (Tęsa ideclamuojame lape).

16 Tautosakinės žinios

Nr. 5. Girdeniškė. Seniau šalia Girdenio gyveno jo kaimynai: Kaivys Antanas, diupšys Raimundas, kurių tikiai ir dabar tebėra, ir Ketūnų km. prie Girdenio ribos — Beniusis ir Baranauskas. Visi buvo silpni tikininkai. Dažnai varėję suketiniais rateliais. Todėl aplinkinių buvusi sugalvota ši pajunkiamą dainelė:

Kaive rata,
Kaive rata,
Girdene kumele,
diupšė rinkė,
diupšė rinkė,
Beniusė šerdasas.
No tuo vartėsa
Baranauske
Jouda kunkulyne.

Panaši dainelė buvusi dainuojama, šauksiant ratelius ir Ketūnų kaime.

Nr. 13. Liupšio churpynas. Sakoma, kad seniau siame churpyne naktimis šiburėliai vaikščiodavę.

Žinių teikėjo(-jų) pavardė, vardas 1) Jonaitis Genovas Nr. 1, 2, 6, 9, 14, 19; 2) Kaivys Augustas Nr. 3; 3) Bučys Vincas Nr. 4; 4) Kaivienė Jeva Nr. 5, 10, 12, 16; 5) Antanavičius Pranas Nr. 7, 8, 13, 24; 6) Pocius Antanas Nr. 17, 20; 7) Antanavičius Valis Nr. 18.

Gimimo vieta(os) 1, 2, 3, 5, 6 Kalniškiai, 4 Paclovarninkai (jau panaikinti), 7 Ketūnai.

Amžius

3	7		2	1, 4, 6	5
iki 15	15 — 25	25 — 40	40 — 60	60 — 80	per 80

valsčius

Secla

apskritis

Mažeikiai